

MỘT SỐ BIỆN PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG HOẠT ĐỘNG NGOÀI GIỜ LÊN LỚP CHO SINH VIÊN KHOA GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI

ThS. ĐỖ QUỐC TAM - ThS. NGUYỄN VĂN TOÀN*

Abstract: *Extracurricular activities play an important role in education, helping students cultivate knowledge, practice communication skills and adapt the real life. Moreover, participating in the activities, students expand social relationships, enrich living experiences and improve personality. The article proposes measures to enhance quality of extracurricular activities of defense education at Hanoi national university of education to promote self-educated competence of students.*

Keywords: *Measures, improve quality, outside of class, student teachers.*

1. “Giáo dục” được hiểu là một hiện tượng xã hội mà bản chất là sự tiếp nối kinh nghiệm xã hội - lịch sử qua các thế hệ. Quá trình giáo dục được tổ chức, thực hiện một cách có ý thức theo chuẩn mực của xã hội. Mục tiêu cuối cùng của giáo dục nhằm phát triển toàn diện nhân cách người được giáo dục mà chủ yếu là người học. Giáo dục không chỉ diễn ra trên lớp, trong trường học mà còn thực hiện ở ngoài lớp, ngoài trường theo phương thức kết hợp giáo dục giữa nhà trường, gia đình và xã hội thông qua các hình thức như học tập, lao động, vui chơi, hoạt động môi trường, sinh hoạt tập thể... Hoạt động *giáo dục ngoài giờ lên lớp* (GDNGLL) giúp người học mở rộng tri thức, rèn luyện kỹ năng giao tiếp, tính tích cực xã hội và kỹ năng sống. Đối với người học, hoạt động GDNGLL là dịp để các em có cơ hội tham gia các hoạt động thực tiễn, người học khi hòa mình vào đời sống xã hội sẽ có thêm những hiểu biết, học thêm được kinh nghiệm giao tiếp... để làm giàu thêm vốn sống cho mình. Do đó, những hình thức hoạt động xã hội, hoạt động thực tiễn là phương tiện rất tốt để sinh viên (SV) rèn luyện các phẩm chất nhân cách như: tình thương giữa con người với con người, tình đoàn kết, lòng tự trọng, lòng khoan dung, tính tập thể,... Hoạt động GDNGLL sẽ tạo môi trường thống nhất giữa quá trình dạy học và quá trình giáo dục để tiềm năng người học có cơ hội bộc lộ nhằm phát triển phẩm chất và năng lực. Vì vậy, tổ chức hoạt động GDNGLL là một đòi hỏi tất yếu của quá trình giáo dục và không gì thay thế được. Hoạt động ngoài giờ lên lớp đối với SV chiếm một vị trí quan trọng trong quá trình giáo dục.

2. Một số biện pháp nâng cao chất lượng hoạt động GDNGLL cho SV Khoa Giáo dục Quốc phòng Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

2.1. Thành lập Ban chỉ đạo hoạt động GDNGLL.

Để nâng cao chất lượng hoạt động GDNGLL trước tiên phải thành lập Ban chỉ đạo hoạt động GDNGLL để giúp Ban chủ nhiệm khoa xây dựng kế hoạch chương trình hoạt động hàng tuần, tháng và chỉ đạo thực hiện chương trình kế hoạch đó; tổ chức thực hiện những hoạt động có ý nghĩa với quy mô hợp lý, thực hiện phối hợp chặt chẽ với tổ chức Đoàn Thanh niên, Hội SV và các lực lượng khác; hướng dẫn Ban cán sự lớp, SV có phương pháp học tập tốt, có năng khiếu để tiến hành các hoạt động hiệu quả. Thường trực Ban chỉ đạo gồm: Ban chủ nhiệm khoa, Chủ nhiệm bộ môn, giảng viên (GV) Chủ nhiệm, đại diện BCH công đoàn, Bí thư liên chi đoàn, Bí thư chi đoàn, lớp trưởng và đại diện SV xuất sắc. Để Ban chỉ đạo hoạt động có hiệu quả, nên chia thành các tiểu ban để phụ trách, theo dõi từng mảng hoạt động. Tùy vào từng tháng, tuần hay kì và nội dung của hoạt động mà giao trách nhiệm cho các tiểu ban cho phù hợp như: ban văn hoá văn nghệ; thể dục thể thao, ban hoạt động giao tiếp ứng xử, ban học tập thực hành, ban học tập lý thuyết, ban rèn luyện kỉ luật, xây dựng nếp sống chính quy... Ban chỉ đạo cần phân công, giao nhiệm vụ cụ thể cho các thành viên trong ban, phối hợp chặt chẽ hoạt động của các tiểu ban; thường xuyên kiểm tra, đánh giá kết quả đã thực hiện và định ra kế hoạch trong thời gian tới, việc

* Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

thành lập Ban chỉ đạo hoạt động ngoài giờ là rất cần thiết, khắc phục tình trạng đơn giản, xem nhẹ đến hoạt động giáo dục ngoài giờ.

2.2. Tổ chức sinh hoạt chuyên đề để cán bộ, GV hiểu rõ vị trí, vai trò trong hoạt động GDNGLL. Đây là việc làm có ý nghĩa quan trọng, vì có nhận thức đúng GV sẽ hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Để thực hiện tốt công tác này cần: - Tổ chức học tập đầy đủ, nghiêm túc nội dung chương trình hoạt động GDNGLL do cấp trên triển khai, hiểu rõ trách nhiệm của họ trong hoạt động ngoài giờ; - GV cần tham gia các báo cáo liên quan đến tình hình hoạt động giáo dục ngoài giờ một cách thường xuyên, để từ đó mỗi người nắm chắc được kiến thức, có phương pháp hướng dẫn hoạt động phù hợp; - Tổ chức các buổi sinh hoạt ngoại khóa cho SV trong khoa, lắng nghe những ý kiến đóng góp từ phía SV, kịp thời điều chỉnh phương pháp hoạt động để cho các hoạt động thực sự trở thành phong trào của khoa; - Cán bộ, GV, SV cần nhận thức đúng đắn về hoạt động GDNGLL là rất cần thiết, rất bổ ích cho việc hoàn thiện và phát triển toàn diện; - Tích cực tham gia các hoạt động trong lớp, trong khoa. Thực sự coi đây là hoạt động bổ ích không thể thiếu được của mỗi SV; - Tích cực nghiên cứu, tìm tòi các nội dung mới, đóng góp những ý kiến hay, đề xuất điều chỉnh kịp thời trong mỗi giai đoạn hoạt động để hoạt động giáo dục ngoài giờ ngày càng đạt hiệu quả cao.

2.3. Xây dựng kế hoạch và tổ chức thực hiện tốt kế hoạch hoạt động GDNGLL. Để tạo hứng thú cho SV, đòi hỏi phải lựa chọn các hoạt động phù hợp với từng nhóm hoạt động, phải có nội dung của các môn học và kiến thức xã hội; hình thức phải đa dạng, phong phú và hấp dẫn. Ví dụ: để thu hút đông đảo SV tham gia vào lễ kỉ niệm ngày thành lập Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh (26/3), nên kết hợp giữa mít tinh với tổ chức cuộc thi sáng tạo đồ dùng học tập, thi tìm hiểu truyền thống của Khoa, của ngành, Hội thao các nội dung như: Tháo lắpsúng, điều lệnh đội ngũ, thi giảng bài, thi tình huống ứng xử, giao tiếp, tổ chức diễn đàn... vì những hoạt động này thu hút nhiều SV tham gia, hưởng ứng, thông qua đó các SV có thể học tập lẫn nhau. Do đó, Ban chỉ đạo phải chỉ đạo, theo dõi sát sao việc xây dựng kế hoạch tổ chức hoạt động GDNGLL cả nội dung và hình thức hoạt động. Để thực hiện kế hoạch hoạt động, Ban chỉ đạo yêu cầu GV chủ nhiệm thiết kế các hoạt động theo kế hoạch hướng dẫn, lựa

chọn nội dung và hình thức phù hợp với khả năng của SV trong lớp mình. Với SV năm thứ nhất cần tạo cho các em có thói quen nề nếp trong tổ chức hoạt động, phương thức tổ chức phải phù hợp với khả năng để tạo điều kiện cho các em phát triển. Với SV năm thứ hai trở đi, sau những năm học tập và hoạt động, các em đã tích lũy được nhiều kinh nghiệm trong giao tiếp ứng xử và trong hoạt động tập thể. Đây là điều kiện, cơ hội tốt để thể hiện khả năng tổ chức các hoạt động tập thể, các em đã tự tin, chủ động và có kinh nghiệm hơn. Tuy nhiên, SV vẫn cần sự giúp đỡ, tư vấn, vì thế, trong các hoạt động, GV chủ nhiệm cần khéo léo lồng ghép kiến thức các môn học vào hoạt động, giúp các em vừa ôn tập, vừa vận dụng kiến thức vào hoạt động thực tiễn một cách sáng tạo, tích cực. Cần sử dụng linh hoạt các phương pháp, hình thức tổ chức như: giao nhiệm vụ, tạo tình huống có vấn đề để kích thích sự hứng thú, luân phiên điều khiển hoạt động để rèn tính chủ động tích cực, biểu dương những SV có phương pháp làm việc để khuyến khích...

2.4. Tăng cường công tác quản lí của đội ngũ GV chủ nhiệm với hoạt động GDNGLL. GV chủ nhiệm là người trực tiếp quản lí lớp, có vai trò quan trọng trong việc xây dựng khối đoàn kết trong mỗi lớp, thống nhất và chỉ đạo thực hiện mọi hoạt động, chịu trách nhiệm trước ban chủ nhiệm khoa về công tác quản lí lớp học, trong đó có việc rèn luyện ý thức đạo đức, nề nếp, nội quy kỉ luật và thực hiện nghiêm túc các hoạt động của khoa đề ra. Sản phẩm giáo dục của mỗi lớp nói riêng, toàn trường nói chung phụ thuộc rất nhiều vào năng lực quản lí của đội ngũ GV chủ nhiệm. Vì thế, ngoài năng lực chuyên môn GV chủ nhiệm còn phải có những kĩ năng: quản lí, tổ chức các hoạt động tập thể... Phải tổ chức, xây dựng lớp thành một tập thể đoàn kết, biết giúp đỡ nhau trong mọi hoạt động, biết tự quản, tự điều khiển các hoạt động. GV chủ nhiệm không làm thay SV mà phải huấn luyện, bồi dưỡng các em, từng bước hình thành cho SV năng lực hoạt động tập thể, GV chỉ giữ vai trò cố vấn, định hướng. Thực tế cho thấy trong một số giờ sinh hoạt lớp, GV chủ nhiệm còn nặng về nhắc nhở, khiển trách những vi phạm kỉ luật của SV, làm cho không khí lớp học trở nên căng thẳng. Việc duy trì nề nếp là quan trọng nhưng theo chúng tôi tuyệt đối không được coi giờ sinh hoạt lớp thành giờ trách phạt SV, mà cần tạo ra những hoạt động cho SV sao cho vừa nhẹ nhàng, vừa có

tác dụng giáo dục ý thức tự chủ, tự giác của SV trong học tập rèn luyện. Nên tăng cường giới thiệu và biểu dương những tấm gương “Người tốt, việc tốt” để vừa động viên, khuyến khích những SV tích cực, vừa nhắc nhở những SV chưa thực sự nỗ lực trong học tập rèn luyện, mà vẫn đảm bảo cho không khí lớp học không bị căng thẳng, nặng nề.

2.5. Tăng cường cơ sở vật chất để thực hiện hoạt động GDNGLL. Các thiết bị phục vụ cho hoạt động GDNGLL rất đa dạng, phong phú vì nó liên quan đến nhiều loại hình hoạt động khác nhau. Để nâng cao chất lượng những hoạt động như: biểu diễn văn nghệ, thi hùng biện, thi đấu thể thao, hội thao võ thuật..., cần có các phương tiện phù hợp với nội dung hoạt động như: sân bãi, nhà tập đa năng, dụng cụ chuyên biệt... Để tăng cường cơ sở vật chất, trang thiết bị cho hoạt động GDNGLL, Khoa phải xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch dài hạn nhằm tăng cường cơ sở vật chất, xác định rõ nguồn kinh phí hỗ trợ, nguồn trang thiết bị hỗ trợ. Ngoài ra, cần đề nghị cấp trên trích một phần kinh phí trong ngân sách dành cho việc tổ chức hoạt động GD-ĐT nhằm khắc phục tình trạng thiếu cơ sở vật chất, trước mắt khoa cần có kế hoạch tu sửa trang thiết bị, duy trì và sử dụng có hiệu quả các điều kiện cơ sở vật chất đã có; khuyến khích, động viên SV nghiên cứu thiết kế đồ dùng hoạt động, tự tạo ra những trang thiết bị, phương tiện đơn giản phục vụ cho hoạt động phù hợp với điều kiện, khả năng của lớp, của khoa. Đây cũng là cách làm rất có tác dụng nhằm phát triển khả năng sáng tạo của SV và ý thức trách nhiệm đối với hoạt động chung.

2.6. Kiểm tra, đánh giá kết quả hoạt động GDNGLL là một việc làm hết sức cần thiết của người làm công tác quản lý giáo dục. Thông qua kiểm tra giúp người quản lý nắm bắt thông tin phản hồi từ đối tượng quản lý, nắm được diễn biến công việc trong tổ chức, từ đó có những tác động quản lý thích hợp. Quá trình kiểm tra sẽ được tiến hành nhiều phương pháp khác nhau, nhằm thu thập thông tin, nắm rõ từng khâu quản lý và tổ chức thực hiện của các bộ phận. Đánh giá là quá trình so sánh hiệu quả thực tế đạt được với mục tiêu đề ra để phát hiện những ưu điểm, hạn chế ở các khâu, các quá trình của mọi hoạt động giáo dục. Có nhiều cách thức để kiểm tra, đánh giá, có thể là theo kế hoạch hoặc đột xuất. Vì đặc điểm của hoạt động GDNGLL mang tính đa dạng, phong phú nên khi kiểm tra, đánh giá hoạt

động GDNGLL cần phải tuân theo những nguyên tắc nhất định để đảm bảo mục tiêu giáo dục đề ra. Song cần bám sát các nguyên tắc sau đây: - Đảm bảo tính kế hoạch: xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá phù hợp với điều kiện của lớp và đưa vào kế hoạch chung của Khoa; - Đảm bảo tính khách quan: quá trình kiểm tra phải dựa trên các yếu tố, điều kiện thực tế khách quan; - Đảm bảo tính hiệu quả: cần chú trọng về thời gian, chất lượng công việc để đánh giá; - Đảm bảo tính giáo dục: phải nhận xét đúng khả năng thực tế của các thành phần tham gia vừa động viên, giúp đỡ tạo điều kiện để SV phát huy năng lực của mình.

2.7. Làm tốt công tác thi đua khen thưởng trong hoạt động GDNGLL. Công tác thi đua khen thưởng là một mặt hoạt động của công tác đảng, công tác chính trị, làm tốt công tác này sẽ thúc đẩy các hoạt động phong trào trong đơn vị ngày càng đạt hiệu quả cao. Khi tiến hành công tác thi đua khen thưởng cần tập trung vào các vấn đề sau đây: - Làm tốt công tác sơ tổng kết kịp thời trong từng giai đoạn, tham gia đóng góp ý kiến rút kinh nghiệm, bình bầu cá nhân tiêu biểu, xuất sắc một cách chặt chẽ; - Có cơ chế khen thưởng động viên cá nhân, tập thể có nhiều thành tích trong hoạt động; - Khuyến khích động viên những tập thể, cá nhân chưa đạt được thành tích để họ hăng say quyết tâm phấn đấu trong giai đoạn tiếp theo.

Hoạt động GDNGLL là một bộ phận quan trọng trong hoạt động giáo dục, nhằm góp phần hình thành năng lực toàn diện cho SV. Hoạt động này phải gắn liền với thực tiễn hiện nay, giúp các SV mở rộng kiến thức, phát huy tính chủ động, sáng tạo theo hướng chuyển dần quá trình giáo dục thành quá trình tự giáo dục nhằm đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ đặt ra. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Hà Nhật Thăng (1999). *Hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp*. NXB Hà Nội.
- [2] Hà Nhật Thăng (2003). *Tổ chức hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp ở trường phổ thông*. NXB Giáo dục.
- [3] Đỗ Hoàng Tiến (1999). *Giáo trình khoa học quản lý*. NXB Khoa học và Kỹ thuật.
- [4] Thái Văn Thành (2007). *Quản lý giáo dục và quản lý nhà trường*. NXB Đại học Huế.
- [5] Đặng Quốc Bảo (2007). *Cẩm nang nâng cao năng lực quản lý nhà trường*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.